

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اداره بررسی های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی

مشروح مذاکرات شورای فقهی

بانک مرکزی

یکصد و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۱

اداره بررسی های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی

پاییز ۱۴۰۳

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران، بلوار میرداماد، شماره ۱۹۸

تلفن: ۳۹۹۵۱ (+۹۸۲۱)

وب سایت: www.cbi.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره گزارش: ۱۴۰۳/۰۹/۹۶/۱۰۹/۱	شناسه گزارش
عنوان گزارش: مشروح مذاکرات شورای فقهی بانک مرکزی* یکصد و نهمین جلسه مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۱	
واژگان کلیدی: شورای فقهی، بانکداری اسلامی، سود قطعی، سود علی الحساب، مشروح مذاکرات.	
تاریخ انتشار گزارش: پاییز ۱۴۰۳	

* بر اساس بند «ر» ماده (۱۸) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی موظف است مشروح مذاکرات و مصوبات شورای فقهی را بر پایگاه اطلاع رسانی خود قرار دهد و برای عموم منتشر نماید. بر این اساس، اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی اقدام به تهیه و تدوین این گزارش نموده است. لازم به ذکر است مصوبات شورای فقهی پس از ابلاغ توسط بانک مرکزی اجرایی می‌گردد.

استفاده از مطالب این سند با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست

- ۴..... اسامی حاضرین در جلسه: (نام و نام خانوادگی، پست سازمانی یا دستگاه مرتبط).....
- مشروح مذاکرات مرتبط با دستور اول: «جمع‌بندی نهایی در رابطه با اصلاح سود علی‌الحساب پرداختی در شبکه بانکی (موضوع مصوبات شصت و سومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ و هشتاد و هشتمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۱۹ شورای فقهی)».....
- ۵.....
- مشروح مذاکرات مرتبط با دستور دوم: «عدم توزیع سود فروش سرمایه‌گذاری در سهام بین سپرده‌گذاران و سهامداران و صرفاً افزایش سرمایه از محل آن».....
- ۸.....

اسامی حاضرین در جلسه: (نام و نام خانوادگی، پست سازمانی یا دستگاه مرتبط) ^۱

۱. آیت الله غلامرضا مصباحی مقدم (ریاست شورای فقهی)
۲. آیت الله محمدسعید واعظی (عضو شورای فقهی)
۳. آیت الله حسن آقا نظری شاهرودی (عضو شورای فقهی)
۴. آیت الله علیرضا اسلامیان (عضو شورای فقهی)
۵. حجت الاسلام والمسلمین مجید رضایی دوانی (نایب رئیس شورای فقهی)
۶. آقای دکتر اصغر ابوالحسنی (قائم مقام بانک مرکزی)
۷. آقای دکتر فرشاد محمدپور (معاون تنظیم‌گری و نظارت بانک مرکزی و عضو شورای فقهی)
۸. آقای دکتر علی خورسندیان (عضو شورای فقهی)
۹. آقای دکتر عباس عرب‌مازار (مشاور رئیس کل بانک مرکزی)
۱۰. آقای دکتر سید محمد رضا حسینی‌پور (مشاور رئیس کل بانک مرکزی)
۱۱. خانم دکتر الهام چیت‌سازان (مدیر اداره مطالعات و مقررات بانکی)
۱۲. آقای علیرضا بلگوری (مدیر عامل بانک اقتصاد نوین)
۱۳. آقای دکتر حسین میثمی (دبیر شورای فقهی و مدیر اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی بانک مرکزی)
۱۴. آقای مهدی کاظمیان (معاون اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی)
۱۵. خانم زهرا نظری (رئیس گروه اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی)
۱۶. آقای علی اکبر مظهری (معاون اداره حراست بانک‌ها و موسسات پولی غیربانکی)
۱۷. آقای محمد حسین شمشیری (رئیس دایره اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی)
۱۸. خانم مریم بیدخوری (محقق اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی)
۱۹. آقای کوروش بروجی (محقق اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی)

^۱ از اعضای محترم شورای فقهی بانک مرکزی آقایان دکتر افشار و دکتر فهیمی در این جلسه حضور نداشتند.

**مشروح مذاکرات مرتبط با دستور اول: جمع‌بندی نهایی در رابطه با اصلاح سود علی‌الحساب
پرداختی در شبکه بانکی (موضوع مصوبات شصت و سومین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ و هشتاد و
هشتمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۱۹ شورای فقهی)**

تلاوت آیاتی چند از قرآن مجید

میثمی: موضوع اول مرتبط با بحث سود علی‌الحساب است که دو جلسه پیش مطرح شد. توافق گردید که معاونت تنظیم‌گری و نظارت طی یک بازه زمانی، گزینه یا گزینه‌های منتخب برای اجرای این مصوبه شورای فقهی را معرفی کند. همچنین، در بند دوم تاکید شد که سود قطعی در بازه زمانی سه ماهه یا حداکثر شش ماهه محاسبه و پرداخت شود. این دو بند موضوع اصلی جلسه امروز است. اگر موضوع تصویب شود، الباقی مباحث با همراهی معاونت تنظیم‌گری و نظارت تسهیل و انجام می‌گردد.

محمدپور: در جلسه گذشته جمع‌بندی بدین صورت شد که محاسبه و پرداخت سود قطعی به صورت شش ماهه انجام شود؛ زیرا ما دو مقطع حساسرسی شش ماهه و دوازده ماهه برای بانک‌ها داریم. همچنین، تصمیم بر این شد که این امکان برای تمام بانک‌ها در نظر گرفته شود و بانک منتخبی به صورت خاص معرفی نگردد.

مصباحی‌مقدم: مانعی ندارد، لطفا اصلاح بفرمایید.

ابوالحسنی: جمع‌بندی و صحبت معاونت نظارت به این صورت بود که هر چند این موضوع معقوله مهمی می‌باشد، اما ممکن است محاسبه سود در بازه سه ماهه مشکلاتی ایجاد کند، به همین خاطر فعلا شش ماهه انجام شود و به همه بانک‌ها ابلاغ گردد.

میثمی: مصوبه پیشنهادی را قرائت بفرمایید.

خانم نظری: «بند (الف): معاونت تنظیم‌گری و نظارت موظف شود تا با سررسید حداکثر یک ماه، موسسات اعتباری پیشنهادی جهت اجرای مصوبه شورای فقهی را اعلام نماید».

ابوالحسنی: این بخش حذف شود؛ زیرا دیگر گزینه پیشنهادی نداریم و برای کل بانک‌ها امکان‌پذیر است.

خانم نظری: «بند (ب): ضرورت دارد در دوره اجرای طرح مذکور به صورت آزمایشی سود قطعی پس از تایید بانک مرکزی در بازه زمانی شش ماهه محاسبه و پرداخت گردد».

رضایی: مقصود از طرح مذکور چیست؟

میثمی: اشاره به گزارش اصلاح سود علی الحساب در شبکه بانکی دارد که در ابتدای مصوبه مطرح شده است و سوابق موضوع را نشان می دهد.

ابوالحسنی: دیگر نیازی نیست به طرح اشاره شود؛ زیرا موضوع بانک منتخب لغو شد. بهتر است به این صورت نگارش شود: «سود قطعی برای کلیه بانکها در مقاطع شش ماهه محاسبه و پرداخت گردد».

محمدپور: این موضوعی که می خواهم مطرح کنم، مازاد بر جمع بندی جلسه قبل است. پیشنهاد اولیه این بود که به علت آنکه این مصوبه قابل اجرا در همه بانکها نیست، یک یا چند بانک منتخب به صورت آزمایشی آن را اجرا کنند؛ تا نتیجه را ببینیم و سپس مدل به تدریج به همه بانکها تعمیم داده شود. در جمع بندی فعلی همه بانکها ملزم به عملیاتی کردن طرح می کردند. ممکن است برخی بانکها مخصوصاً بانکهای بزرگ به صورت سیستمی امکان اجرای این مصوبه را نداشته باشند. به همین علت، در راستای پیشنهاد اولیه و در مرحله اول، بهتر است بانکهایی که می توانند این موضوع را اجرا کنند، اعلام کنیم. سپس یک قدم رو به جلو حرکت کرده و پس از بررسی تجربه بانکهای منتخب، کل شبکه بانکی را جهت اجرای مصوبه، ملزم کنیم.

ابوالحسنی: عبارت ما به این صورت خواهد بود: «محاسبه و پرداخت سود قطعی سپرده های سرمایه گذاری مدت دار پس از تایید بانک مرکزی در شبکه بانکی کشور در بازه زمانی شش ماهه مجاز می باشد». زمانی که بانک مرکزی اجرای مدل را الزام کند، امکان دارد برخی بانکها نتوانند انجام دهند. به همین علت مجاز اعلام می کنیم تا بانکی هم که در حال حاضر نمی تواند اجرا کند، برای جلوگیری از خروج سپرده ها به سایر بانکها، جهت اجرا انگیزه پیدا کند.

مصباحی مقدم: آیا می توان انتظار داشت که برخی بانکها قادر به ارائه گزارش سه ماهه باشند؟

محمدپور: با توجه به شرایط فعلی، حتی اگر برای پرداخت سود قطعی یک ماه هم به بانکها فرصت دهیم، امکان دارد برخی اعلام آمادگی کنند. دغدغه ای که وجود دارد این است که میزان سود قطعی که بانکها می خواهند بپردازند، واقعی نباشد. به عنوان مثال، برخی بانکها، معمولاً در زمینه پرداخت سود سپرده ها تخلف می کنند. معاونت نظارت از انگیزه آنها برای پرداخت سود قطعی مطلع می باشد. بانک برای اینکه سپرده های خود را از دست ندهد، بعضاً به سپرده جاری (که قالب حقوقی آن قرض الحسنه است) هم سود می دهد و تخلف می کند. انگیزه بانکها جذب منابع است. اما دغدغه معاونت نظارت آن است که صرفاً در مقاطعی اجازه محاسبه و پرداخت سود داده شود که امکان انجام حسابرسی وجود دارد.

مصباحی مقدم: اول بانک مرکزی حسابرسی انجام شده توسط بانکها را تایید کند و سپس پرداخت انجام شود.

محمدپور: در بازه زمانی شش ماهه، این موضوع امکان پذیر است. اما اگر ما مجوز سه ماهه را بدهیم، حداقل در باره بانکهای خصوصی و به ویژه بانکهای ناتراز، همه داوطلب پرداخت سود سه ماهه می شوند و سود غیرمجاز را به عنوان سود قطعی پرداخت می کنند. ما باید برای این سپرده ها برنامه ریزی کنیم تا این بانکها بتوانند حداقل یک بار در ماه گزارش ارائه دهند و بانک مرکزی نیز این حسابرسی ها را کنترل کند. حداقل در مورد بانکهای خصوصی، به ویژه آنهایی که با مشکل

ناترازی مالی روبرو هستند، باید به صورت داوطلبانه برای گزارش‌دهی منظم حاضر شوند. از دیدگاه بنده، اضافه کردن یک تبصره برای اجرای شش ماهه این فرآیند، می‌تواند مفید باشد و پس از دوره‌های معین گزارش به شورای فقهی ارائه شود.

میثمی: عبارت حداکثر شش ماهه مناسب است؟

ابوالحسنی: بله، شش ماهه تعیین گردد. یعنی یک تبصره به این صورت اضافه شود که گزارش عملکرد این موضوع توسط معاونت تنظیم‌گری و نظارت برای دو دوره شش ماهه یا یک ساله در شورای فقهی ارائه شود. اگر نتیجه مناسب بود، مجوز محاسبه و پرداخت سه ماهه خواهد شد. این کار یک قدم رو به جلو در راستای عملیاتی شدن مصوبه شورای فقهی است.

مشروح مذاکرات مرتبط با دستور دوم: عدم توزیع سود فروش سرمایه‌گذاری در سهام بین سپرده‌گذاران و سهامداران و صرفاً افزایش سرمایه از محل آن

میثمی: دستور بعدی موضوع عدم توزیع سود حاصل از فروش سرمایه‌گذاری در سهام بین سپرده‌گذاران است؛ که چند مرتبه نیز در شورا مطرح شده است.

مصباحی‌مقدم: به چه علت مجدد مطرح می‌شود؟

میثمی: زیرا موضوع به جمع‌بندی نهایی نرسیده است.

چیت‌سازان: متأسفانه برخی بندهای مصوبات قبلی دارای اشکال بوده است که طی مکاتبه با اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی مواردی را عنوان نمودیم؛ سپس به هیات عامل گزارش کردیم و مقرر شد، مجدد توسط شورای فقهی بررسی گردد. همچنین، لازم است تصمیم گرفته شود که سود حاصل از فروش سرمایه‌گذاری‌ها بین سپرده‌گذار و سهامدار تقسیم و در محاسبات سودشان لحاظ گردد یا می‌تواند لحاظ نشود و مصوبه شورای پول و اعتبار انجام گیرد و صرفاً صرف افزایش سرمایه گردد ضمن اینکه تا به امروز مصوبه شورای پول و اعتبار را که بیان داشته: «سود حاصل از فروش و نگهداری صرف افزایش سرمایه شود» را تاکنون هیچ بانکی استفاده نکرده است و تا این زمان نیز بانک‌ها این سود را در محاسبه سود مشاع لحاظ نموده و تقسیم کرده‌اند. اما این سوال وجود دارد که آیا مصوبه شورای پول و اعتبار قابل انجام است یا اینکه این مصوبه دارای ایراد فقهی و شرعی می‌باشد؟

میثمی: در شورای فقهی جمع‌بندی کردیم که این مصوبه اشکال دارد.

چیت‌سازان: انجام مصوبه شورای فقهی رافع مشکل نیست و بندهایی که مربوط به سودهای قبل از سال ۱۳۹۳ و بعد از آن بود، موضوعیتی ندارد؛ چرا که این سودها پرداخت شده است.

اسلامیان: اگر بانک در قرارداد اولیه شرط کند که درصدی از سود را به افزایش سرمایه تخصیص دهد، آیا اشکال ایجاد می‌شود؟

مصباحی‌مقدم: اگر شرط کنند، مشکلی نخواهد بود؛ ولی در عمل چنین شرطی آورده نشده است.

اسلامیان: موضوع مربوط به قراردادهای آتی است یا گذشته؟

مصباحی‌مقدم: سوال در خصوص سود سرمایه‌گذاری‌های گذشته است، چه این گذشته مربوط به سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ و یا اینکه مربوط به سال ۱۴۰۲ باشد.

رضایی: سرمایه‌گذاری که بانک‌ها از سود حاصل شده انجام داده‌اند، اگر از پول مردم (مشتري بانک) باشد، همین موضوعی است که شما می‌فرمایید و سود باید بین سپرده‌گذاران توزیع گردد. لیکن اگر تمام مبلغ سرمایه‌گذاری از سرمایه خود بانک باشد و بانک سود سپرده‌گذاری مردم را نیز پرداخت نموده باشد، به چه صورت می‌شود؟

مصباحی‌مقدم: بانک با سرمایه مردم سرمایه‌گذاری نموده و این امر استمرار یافته است و در زمان افزایش شاخص بازار سرمایه، این سرمایه‌گذاری با سود همراه بوده است.

چیت‌سازان: مکانیسم محاسبه سود مشاع و سود قطعی به این صورت است که قطعا سرمایه‌گذاری ترکیبی از پول سپرده‌گذار و بانک است. مسئله بعدی آن است که آیا این سرمایه‌گذاری در پایان سالی که محاسبه سود مشاع و سهم سود قطعی انجام می‌شود، فروخته شده یا خیر. اگر فروخته شده باشد درآمد ناشی از فروش در محاسبات سود مشاع اعمال می‌گردد و بر آن اساس محاسبات سهم سود قطعی انجام و پرونده آن سال بسته می‌شود. اما اگر فروخته نشده باشد، درآمدی در محاسبات سود مشاع لحاظ نمی‌گردد. در واقع هر سالی که فروش انجام شود در همان سال لحاظ خواهد شد.

ابوالحسنی: این موضوع در مورد یکی از بانک‌ها مطرح شد که آن بانک نیز استفاده نکرد. توجیه این بود که محاسبات صورت پذیرفته و سود مربوط توزیع شده است و آنچه که مانده دیگر حق سپرده‌گذار نمی‌باشد. سوالی مطرح شده این بود که اگر در زمان حال بانک سرمایه‌گذاری را فروخت سود به چه صورت توزیع گردد؟ که عنوان گردید سپرده‌گذار حقش را دریافت کرده و این مبلغ به سرمایه‌گذار تخصیص می‌یابد. زمانی که این موضوع در شورای فقهی مطرح شد، این سوال طرح گردید که این مبلغی که به سهامداران بانک تخصیص می‌یابد، از منابع سپرده‌گذاران است؟ شورای فقهی بیان داشت که این سود نباید صرفا به سهامداران بانک پرداخت شود؛ چرا که برخی از آن ممکن است برای سپرده‌گذار بوده باشد. صحبت اصلی آن است که؛ «هر سودی که حاصل از منابع سپرده‌گذاران باشد، صرفا به ایشان تعلق می‌گیرد».

چیت‌سازان: خیلی از سپرده‌گذاران سال‌های گذشته، دیگر وجود ندارند؛ پس سود به سپرده‌گذاران فعلی تعلق می‌گیرد. در حقیقت این سرمایه‌گذاری ممکن است از پول سپرده‌گذار ده سال پیش بوده باشد و سپرده‌گذار ده سال پیش نیز پایان هر سال سود قطعی خود را دریافت کرده و ممکن است در سال پنجم حسابش را نیز بسته باشد؛ به لحاظ اجرایی به هیچ عنوان امکان یافتن آن فرد وجود ندارد. امسال که این سرمایه‌گذاری فروخته می‌شود؛ سود را باید به سپرده‌گذار امسال تخصیص دهیم؛ که وجه سپرده‌گذار سال جاری در این سرمایه‌گذاری دخیل نبوده است.

اسلامیان: اینکه فرمودند بانک پایان سال، سود علی‌الحساب را قطعی و با مشتریان تسویه می‌کند، یعنی مصالحه می‌کند؟ در این صورت مشکلی وجود ندارد.

رضایی: وقتی سپرده‌گذار حساب را می‌بندد و خارج می‌شود، در واقع مشکلی نیست. سالی که سهام فروش رفته است، جزئی از درآمدهای آن سال می‌شود و سهامداران سال گذشته شامل آن نمی‌شوند.

مصباحی مقدم: در نهایت، برخی بانکها اقداماتی برای حسابرسی پایان سال انجام داده‌اند، اما این رویه عمومی نبوده و لازم است بانکها تمهیدات دقیق‌تری برای شفافیت مالی ارائه دهند. قاعده کلی که بنده مطرح کردم، این است که در نظام بانکی، سود علی‌الحساب به عنوان سود قطعی محسوب می‌شود و در عمل، فقط عنوان علی‌الحساب باقی مانده است.

محمدپور: اجازه دهید دو مثال بیاورم؛ یکی از حیث اجرایی و یکی از حیث ماهیتی و شما راهنمایی کنید نحوه عمل ما چگونه باید باشد؟ فرض اساسی ما این است که نتیجه پرداخت سود سپرده‌ها و درآمد حاصل از تسهیلات، مثبت است؛ یا به عبارت دیگر، مجموع این سود و درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها مثبت است و باید مازاد آن به سپرده‌گذاران پرداخت شود. اما مثلاً با توجه به وضعیت فعلی یکی از بانکها، نتیجه رویه‌های پرداخت سود علی‌الحساب و درآمد سرمایه‌گذاری‌ها و تسهیلات بانک، نشان‌دهنده ناهمترازی است. حال سوال اینجاست که چگونه باید با این مسئله برخورد کنیم؟ آیا باید در یک حالت منصفانه عمل کنیم و سود علی‌الحساب را که بیشتر از سود واقعی پرداخت شده، پس بگیریم؟ مشکل اینجاست که بسیاری از بانکها به دلایل عملکرد نادرست خود از مشتریان سپرده گرفته و سود نادرستی داده‌اند.

مصباحی مقدم: منابعی که تحت عنوان مشترک بانک و سپرده‌گذاران سرمایه‌گذاری شده‌اند، اگر سود فوق‌العاده‌ای کرده‌اند، باید بر اساس عملیات مشاع، بین بانک و سپرده‌گذاران تقسیم شود. یعنی از سهم مردم نمی‌شود زیان انباشته بانک را جبران کرد. فرض کنید اگر صاحبان این منابع قابل شناسایی باشند، باید حقشان را دریافت کنند؛ در غیر این صورت، منابع آنها مجهول‌المالک بوده و تصمیم آن با ولی فقیه است.

محمدپور: ۹۵ درصد از عملیات عموم بانکها، عملیات Core است یعنی بانکها سپرده می‌گیرند و تسهیلات می‌پردازند. زیان بانک از آنجایی ناشی می‌گردد که به سپرده‌گذار سودی بیشتر از آنچه درآمد کسب کرده، بپردازد. فرض کنیم در سال ۱۳۹۶ در یکی از بانکها سود ۱۸ درصد به سپرده‌گذاران پرداخت شده و درآمد تسهیلات نیز ۲۱ درصد بوده است. اما بانک به دلیل شرایط اقتصادی آن سال، ۲۱ درصد به سپرده‌گذار سود پرداخت است و بیش از آنچه باید می‌پرداخت به مشتری پرداخت کرده و این سبب زیان انباشته بانک گردیده است، حالاً من باید به همان سپرده‌گذار که سه درصد بیشتر نیز سود دریافت کرده بود، پس از فروش سرمایه‌گذاری، ۵ درصد سود دیگر نیز بپردازد. اگر این فرض را بپذیریم که زیان انباشته ناشی از پرداخت بیش از واقعیت سود سپرده به سپرده‌گذاران در طول سنوات گذشته است، دیگر نیازی به پرداخت سود به همان سپرده‌گذار نیست.

مصباحی مقدم: در این رابطه اصلی فقهی بیان می‌دارد: «الاضطرار بالاختیار لاینافی الاختیار». این اصل به این معناست که زمانی که بانکها متمایل به پرداخت سود علی‌الحساب بالاتر شده‌اند، با اختیار خودشان این کار را کرده و الزام خاصی نداشته‌اند. بانکها می‌توانستند تصمیم بگیرند که زیان اضافی را مدیریت کنند یا خیر و این کار را داوطلبانه انجام داده‌اند. سود علی‌الحساب تعهد به سود است و این خلاف قانون عملیات بانکی بدون ربا می‌باشد. در سیستم عملیاتی بانکها این مسائل پیش آمده که تحت تأثیر رقابت، برخی بانکها حتی به سپرده‌گذاران عمده، سود بیشتری پرداخت کرده‌اند و مستقیماً به عملکرد خودشان باز می‌گردد و دلیلی ندارد هزینه آن را سپرده‌گذاران بپردازند. نظر من این است که اگر سود حاصل از

تجمیع سرمایه‌های بانک و سپرده‌گذاران باشد، باید طبق سهم هر کدام تقسیم شود. سهم بانک برای جبران زیان‌ها باشد یا به سرمایه‌های بانک اضافه شود و سهم سپرده‌گذاران نیز پرداخت شود البته اگر امکان دستیابی به سپرده‌گذاران نیست، باید به عنوان مال مجهول‌المالک تلقی شود و تصمیم‌گیری درباره آن به ولی فقیه سپرده شود.

ابوالحسنی: در مورد سپرده‌گذاران قبل و بعد از سال ۹۹، تصمیم بر این شد که افرادی که پس از سال ۹۹ همچنان سپرده‌گذاری خود را حفظ کرده‌اند، از سود بانک بهره‌مند شوند؛ در حالی که افرادی که قبل از این تاریخ تسویه حساب کرده‌اند، سهمی نخواهند داشت. نکته‌ای که باید در نظر گرفت این است که محاسبه دقیق سود توسط بانک‌ها نیازمند تفکیک و دقت‌های بیشتری است. بحث این بود که ممکن است تمام منابع خرید سهام از منابع سپرده‌گذاران نبوده باشد. گفتیم اگر سهام از منابع داخلی بانک خریداری شده است، افزایش قیمت سهام نیز حق طبیعی بانک به حساب می‌آید و به بانک تعلق می‌گیرد.

چیت‌سازان: درست است که بانک‌ها مختار بوده‌اند، ولی من دو مثال می‌آورم. در قوانین بودجه‌ای، امهال‌هایی به تولیدکنندگان داده شده و بخشی از جریمه‌ها نیز بخشیده شده است. در سال ۱۳۹۸، قانونی برای تسهیل تسویه بدهی تصویب شد که بیان داشت سود گرفته نشود و فقط اصل مبلغ پرداخت گردد. با این پیش‌بینی که تمامی تسهیلات داده شده وصول خواهند شد. اما نمی‌دانستند قانونی یا مصوبه‌ای جدید خواهد آمد. در پایان سال، بانک با شرایطی مواجه می‌شود که ۸۰ درصد تسهیلاتی که فکر می‌کرد سود آن وصول می‌گردد، در نهایت با مصوبه‌ای مواجه گردید که سودشان اخذ نگردد و سبب گردید تا در پایان سال، سود قطعی محاسبه شده، کمتر از سود علی‌الحساب گردد و تمام سپرده‌گذاران که سود علی‌الحساب دریافت کرده‌اند، باید در پایان سال بخشی از آن را به بانک برگردانند. البته این موضوع عملاً امکان‌پذیر نمی‌باشد و بانک مازاد را به سپرده‌گذار هبه نموده و طبق آیین‌نامه عمل کرده است. اکنون بانک‌های ما طبق قانون عملیات بانکی بدن ربا عمل می‌کنند؛ یعنی عملیات بانک به این صورت است که سپرده‌گذار اگر به هر دلیلی سپرده‌اش را پس بگیرد و شخص دیگری جایگزین گردد پس از پایان سال، سود قطعی به فرد جدید داده می‌شود. توصیه می‌شود به وضوح تاکید گردد که به سپرده‌گذاران قبل از سال ۱۳۹۹ اگر همچنان هم در بانک حضور دارند، سود پرداخت شود و اگر حضور ندارند، صرفاً به سپرده‌گذاران فعلی سود پرداخت شود.

محمدپور: بنده پیشنهاد می‌کنم موضوع مجدداً در جلسات بعدی شورای فقهی مورد بررسی بیشتر واقع شود.

ختم جلسه با صلواتی بر محمد و آل محمد